

Dret públic de Catalunya

Marcel Mateu Vilaseca
Joan Lluís Pérez Francesch

PID_00245179

Material docent de la UOC

Marcel Mateu Vilaseca

Professor de Dret Constitucional a la UOC.

Joan Lluís Pérez Francesch

Professor titular de Dret Constitucional, acreditat a Catedràtic, de la Universitat Autònoma de Barcelona.

La revisió d'aquest material docent ha estat coordinada per la professora: Clara Marsan Raventós (2017)

Primera edició: febrer 2017

© Marcel Mateu Vilaseca, Joan Lluís Pérez Francesch

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2017

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Oberta UOC Publishing, SL

Dipòsit legal: B-5.933-2017

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Introducció

En les eleccions del 27 de setembre de 2015 els ciutadans de Catalunya van elegir per primera vegada en la història un Parlament amb una majoria de membres que es van presentar amb un programa independentista. El 9 de novembre d'aquell mateix any, la primera resolució aprovada de la legislatura (1/XI) confirma la voluntat d'aquella majoria parlamentària i "declara solemnement l'inici del procés de creació d'un estat català independent en forma de república". Però de manera semblant al que succeeix amb un artesà, que per fer un cistell necessita uns vímets preexistents, qualsevol nou ordenament jurídic no parteix de zero, per més que sigui radicalment oposat al que substitueix, ni es canvia instantàniament. Si aquest anunciat procés de desconexió de l'Estat espanyol es materialitza, és lògic pensar que l'ordenament jurídic català resultant no canviarà totalment d'un dia per l'altre, sinó que gradualment s'aniran aprovant noves normes que substituïran les que es considerin necessàries derogar o modificar, en un procés que pot durar no només mesos, sinó fins i tot uns quants anys. Per tant, durant tot aquest període caldrà continuar coneixent i aplicant l'actual ordenament jurídic català autonòmic, perquè serà la base de la qual partirà el nou ordenament estatal català. Si, finalment, no es produeix aquesta desconexió de l'Estat espanyol, òbviament també caldrà continuar coneixent i aplicant l'ordenament jurídic català autonòmic, perquè serà el vigent, amb les modificacions que se succeeixin dins del marc estatal espanyol.

Amb aquests mòduls que ara us presentem pretenem analitzar i exposar d'una manera global i sistemàtica els principals elements de l'ordenament públic català, posant especial èmfasi en les novetats de qualsevol ordre que comportà l'Estatut d'autonomia del 2006 (EAC) i les importants sentències del Tribunal Constitucional del 2010 que el van interpretar. Des del 2006 els canvis en l'ordenament jurídic català han estat importants i nombrosos, però menys del que inicialment s'havia previst. L'Estatut del 2006 preveia la modificació de diverses lleis estatals, unes trenta, vint de les quals són orgàniques, i comportava també adaptar necessàriament bona part de la legislació catalana anterior (més de cent lleis). Una part considerable d'aquesta feina està per fer. Així mateix, l'EAC del 2006 assumeix noves competències (que requereixen els traspassos consegüents), conté importants previsions per a un nou sistema de finançament i implica reformes importants en les institucions de la Generalitat, algunes de les quals ja s'han dut a terme, però algunes novetats d'aquell Estatut obligarien encara a més canvis, que no s'han produït fins ara.

L'estudi d'un ordenament jurídic autonòmic, en aquest cas el de Catalunya, requereix conèixer prèviament el sistema jurídic de l'Estat de les autonomies, establert per la Constitució Espanyola de 1978. Aquest coneixement es dona ja

per adquirit, raó per la qual no aprofundirem en els principis generals d'aquest sistema, tot i que remarquem que són necessaris per a entendre el seu desenvolupament estatutari.

Aquests materials es divideixen en vuit mòduls didàctics. En el primer s'estudien els antecedents històrics de les institucions polítiques actuals i l'origen històric de l'autonomia de Catalunya, el reconeixement de l'autonomia de Catalunya en la Constitució espanyola de 1978 i la seva concreció a l'Estatut del 2006, fent una especial menció a la STC 31/2010; així mateix també s'hi analitzen els elements definitoris d'aquesta autonomia. El segon mòdul està dedicat a identificar i classificar els diferents drets, deures i principis rectors recollits a l'Estatut i a analitzar-ne les seves garanties. En el tercer mòdul es dóna una visió del conjunt d'institucions d'autogovern que integren actualment la Generalitat, s'analitzen els trets principals del règim parlamentari de govern i del sistema electoral que regeixen a Catalunya, i s'estudia amb detall el Parlament, que és la primera de les institucions de l'autogovern. En el mòdul quart s'examinen les dues altres institucions generals i principals que integren la Generalitat de Catalunya (la Presidència i el Govern de la Generalitat) i es repassen les principals característiques de l'Administració de la Generalitat. Amb el mòdul cinquè es completa el repàs de les institucions que integren la Generalitat de Catalunya, estudiant no només el Consell de Garanties Estatutàries, el Síndic de Greuges, la Sindicatura de Comptes i el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, sinó també el govern dels ens locals, que l'Estatut també considera part integrant del sistema institucional de la Generalitat. El mòdul sisè analitza les relacions institucionals de la Generalitat amb altres comunitats Autònomes i amb l'Estat central (posant un èmfasi especial en les relacions de la Generalitat amb el Poder Judicial a Catalunya), les relacions de la Generalitat amb la Unió Europea, i finalment l'acció exterior de la Generalitat. El mòdul setè està dedicat a estudiar les fonts del dret i les competències de la Generalitat, així com a examinar els procediments de resolució de conflictes competencials davant el Tribunal Constitucional. Per acabar, el mòdul vuitè analitza breument els principis constitucionals i estatutaris del sistema de finançament.

En la preparació dels mòduls didàctics s'ha considerat especialment el dret positiu i la seva interpretació jurisprudencial. En relació amb la jurisprudència s'ha fet servir bàsicament la doctrina ja consolidada. Aquests materials estan pensats com uns "apunts de classe" que cal completar consultant algun dels diversos manuals que expliquen aquesta assignatura. També resulta imprescindible per aprofundir i actualitzar el que aquí s'exposa la consulta de les webs de les institucions que són objecte d'estudi; en la majoria hi ha molta informació i molt ben estructurada.

Finalment també volem remarcar que en aquests materials hem fet un ús especial de les negretes que consisteix en destacar la idea o idees principals de cada paràgraf però de tal manera que llegint només la negreta es construeix una frase amb sentit, que resumeix allò que considerem més important del

paràgraf. És un recurs pedagògic que esperem que sigui útil, no només per captar l'atenció inicialment sobre el que considerem més important sinó també per a ajudar a estudiar a l'hora de fer l'última repassada. Pretenem que pugui servir de guia a l'hora de fer resums, que doni seguretat del què realment és més important i finalment faci més còmode repassar.

Objectius

En cada un dels mòduls didàctics que integren l'assignatura s'enumeren els objectius que es pretenen assolir i que són els que l'estudiant hauria de complir per adquirir una preparació satisfactòria de l'assignatura. Tot i així, a continuació s'avancen els objectius més significatius i generals:

1. Conèixer els antecedents històrics de les institucions polítiques actuals i el marc constitucional vigent de l'autonomia de Catalunya.
2. Conèixer els elements característics i distintius de l'autonomia de Catalunya segons l'Estatut d'Autonomia.
3. Identificar i classificar els diferents drets, deures i principis rectors recollits a l'Estatut i a analitzar-ne les seves garanties.
4. Conèixer les funcions, competències, organització i funcionament de les institucions d'autogovern de Catalunya.
5. Conèixer la significació i les fonts del dret públic de Catalunya, i les relacions d'aquest ordenament jurídic amb l'ordenament estatal i l'europeu.
6. Conèixer el sistema de distribució de competències entre l'Estat i la Generalitat de Catalunya, la seva concreció estatutària i extraestatutària i la interpretació que el Tribunal Constitucional ha fet d'aquest sistema de distribució competencial.
7. Conèixer en els seus aspectes generals el sistema de finançament de la Generalitat.
8. Adquirir una comprensió més profunda de l'Estat de les autonomies a partir de l'estudi del règim jurídic de la comunitat autònoma de Catalunya.

Continguts

Mòdul didàctic 1

L'Estat autonòmic: antecedents històrics i elements definidors de l'autonomia

Marcel Mateu Vilaseca i Joan Lluís Pérez Francesch

1. Introducció històrica a les institucions polítiques de Catalunya
2. La comunitat autònoma de Catalunya dins de l'Estat espanyol
3. Elements definidors de l'autonomia de Catalunya

Mòdul didàctic 2

Els drets, deures i principis rectors

Marcel Mateu Vilaseca i Joan Lluís Pérez Francesch

1. La capacitat normativa estatutària en matèria de drets i deures
2. Els drets i deures a l'EAC
3. Els principis rectors a l'Estatut de 2006: contingut i garanties
4. Crisi econòmica i drets socials

Mòdul didàctic 3

Les institucions de la Generalitat de Catalunya (I)

Marcel Mateu Vilaseca i Joan Lluís Pérez Francesch

1. El sistema institucional de la Generalitat
2. El Parlament i el sistema parlamentari a Catalunya

Mòdul didàctic 4

Les institucions de la Generalitat de Catalunya (II)

Marcel Mateu Vilaseca i Joan Lluís Pérez Francesch

1. La Presidència de la Generalitat i el Govern
2. L'Administració de la Generalitat

Mòdul didàctic 5

Les institucions de la Generalitat de Catalunya (III)

Marcel Mateu Vilaseca i Joan Lluís Pérez Francesch

1. Les institucions del capítol V del títol II de l'Estatut
2. El govern local

Mòdul didàctic 6

Les relacions institucionals de la Generalitat

Marcel Mateu Vilaseca i Joan Lluís Pérez Francesch

1. Les relacions institucionals de la Generalitat amb l'Estat i amb les altres comunitats autònomes
2. Les relacions de la Generalitat amb la Unió Europea
3. L'acció exterior de la Generalitat

Mòdul didàctic 7

Les fonts del dret de Catalunya i les competències de la Generalitat

Marcel Mateu Vilaseca i Joan Lluís Pérez Francesch

1. Les fonts del dret de Catalunya
2. Les competències de la Generalitat

Mòdul didàctic 8

La hisenda de la Generalitat de Catalunya

Marcel Mateu Vilaseca i Joan Lluís Pérez Francesch

1. El marc constitucional del sistema de finançament autonòmic
2. El marc estatutari del sistema de finançament de la Generalitat
3. L'Activitat financera d'ingrés: els recursos de la Generalitat
4. L'Activitat financera de despesa: el pressupost de la Generalitat

Bibliografia

A part de la bibliografia complementària que s'especifica en cada mòdul didàctic, la bibliografia més bàsica és la següent:

Barceló, Mercè; Vintró, Joan (coords.) (2011). *Dret Públic de Catalunya*. Barcelona: Atelier.

Carrillo, Marc (2007). *L'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006. Textos jurídics*. Barcelona: Institut d'Estudis Autònoms.

Ridao, Joan (2012). *Curs de Dret Públic de Catalunya*. Barcelona: Columna Edicions / Escola d'Administració Pública de Catalunya.

